

IQTISODIYOTDA SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI

D.Bayzakova

Jizzax politexnika instituti

Iqtisodiyot va menejment kafedrası o'qituvchisi

A.Xabibullayev

Kibersport fakulteti talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.16892035>

Annotatsiya. Mazkur maqolada soliq menejmentining mazmun-mohiyati, uning iqtisodiy tizimdagi roli, hamda O'zbekiston Respublikasida mavjud soliq boshqaruvi tizimini yanada takomillashtirish bo'yicha asosiy yo'nalishlar tahlil qilinadi. Xususan, soliq ma'murchiligini soddalashtirish, raqamlashtirish jarayonlarini kengaytirish, soliq intizomini oshirish, hamda soliq siyosatida ochiqlik va shaffoflikni ta'minlash masalalari yoritilgan. Shuningdek, xalqaro tajribaga asoslangan holda soliq menejmentini rivojlantirish bo'yicha tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: Soliq menejmenti, soliq ma'murchiligi, raqamlashtirish, fiskal siyosat, soliq nazorati, soliq islohotlari, soliq siyosati.

Annotation. This article analyzes the essence of tax management, its role in the economic system, and the main directions for improving the tax administration system in the Republic of Uzbekistan. It discusses simplification of tax administration, expansion of digitalization processes, strengthening of tax discipline, and ensuring transparency in tax policy. The paper also offers recommendations for the development of tax management based on international experience.

Key words: Tax management, tax administration, digitalization, fiscal policy, tax control, tax reforms, tax policy.

Soliq tizimi har bir davlatning iqtisodiy asosini tashkil etuvchi muhim moliyaviy institutlardan biridir. Soliqlar orqali davlat byudjeti shakllantirilib, ijtimoiy va iqtisodiy dasturlar moliyalashtiriladi. Shu bois soliq menejmentining samaradorligi davlat moliyasining barqarorligi hamda iqtisodiyotning raqobatbardoshligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Bugungi kunda O'zbekistonda soliq siyosatini liberallashtirish, ochiqlikni ta'minlash va tadbirkorlik muhitini yaxshilash borasida keng ko'lamli islohotlar olib borilmoqda.

Soliq menejmenti bu – soliq siyosatini ishlab chiqish, soliq tushumlarini rejalashtirish, yig'implarni boshqarish va tahlil qilish, soliq to'lovchilar bilan samarali ishlash, soliq nazoratini olib borish kabi faoliyatlar majmuasidir.

Soliq menejmentining asosiy funksiyalari quyidagilardan iborat:

- Soliq rejalashtirish;
- Soliq yig'imlarini boshqarish;
- Soliq to'lovchilarga xizmat ko'rsatish;
- Soliq tekshiruvlari va nazorati;
- Ma'lumotlarni tahlil qilish va qarorlar qabul qilish.

So'nggi yillarda O'zbekistonda soliq boshqaruvi sohasida tub islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan:

- 2019-yildan boshlab yangi tahrirdagi Soliq kodeksi kuchga kirdi;
- Soliq to'lovchilarning elektron kabineti joriy etildi;
- "Soliqchi – yordamchi" tamoyili asosida mijozga yo'naltirilgan yondashuv yo'lga qo'yildi;
- Yagona milliy soliq axborot tizimi (YaMSAT) orqali raqamlashtirish bosqichma-bosqich kengaymoqda.

Biroq hali ham mavjud muammolar saqlanib qolmoqda: soyabozor ulushining yuqoriligi, ayrim soliq to'lovchilarning hisobdorlik madaniyatining pastligi, soliq nazoratining ayrim hollarda sustligi va boshqalar.

Soliq menejmentini yanada takomillashtirish quyidagi asosiy yo'nalishlar asosida amalga oshirilishi lozim:

1. Soliq ma'murchiligini soddalashtirish

Soliq hisobotlarini taqdim etish, to'lovlarni amalga oshirish va tekshiruvlardan o'tish jarayonlarini soddalashtirish orqali soliq to'lovchilarning ishonchi oshadi.

2. Raqamlashtirishni chuqurlashtirish

Elektron hisob-fakturalar, real vaqt rejimida monitoring, sun'iy intellekt asosida xavflarni baholash tizimlarini keng joriy etish zarur.

3. Soliq to'lovchilarning huquqiy madaniyatini oshirish

Soliq sohasida ommaviy axborot vositalari orqali tushuntirish ishlari olib borish, interaktiv xizmatlar sonini ko'paytirish lozim.

4. Soliq nazoratini zamonaviylashtirish

Risklarga asoslangan tanlab tekshiruv tizimiga to'liq o'tish, inson omilini kamaytirish va avtomatlashtirilgan tahlil usullarini qo'llash zarur.

5. Xalqaro tajriba asosida islohotlarni davom ettirish

OECD va Jahon banki kabi xalqaro institutlar tajribasini o'rganish va milliy amaliyotga moslashtirish samaradorlikni oshiradi.

Soliq menejmenti samaradorligini oshirish uchun zamonaviy texnologiyalardan keng foydalanish, soddalashtirilgan va shaffof tizimlarni yaratish, soliq to'lovchilar bilan ishonchli aloqalarni yo'lga qo'yish muhim

ahamiyatga ega. Kelgusida soliq menejmentini takomillashtirishda quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

1. Soliq ma'lumotlarini yagona integratsiyalashgan tizimda boshqarish;
 2. Soliq xizmatlari uchun yagona interaktiv portalni mukammallashtirish;
 3. Kichik va o'rta biznes uchun imtiyozli soliq maslahat xizmatlarini rivojlantirish;
- Soliq ma'murlarining malakasini doimiy oshirib borish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Soliq kodeksi (2020 y.)
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti qarorlari va farmonlari (2017–2024 y.)
3. Jahon banki – “Doing Business” hisobotlari
4. OECD – Tax Administration 2023: Comparative Information on OECD and other Advanced and Emerging Economies
5. Iqtisodiy tadqiqotlar va islohotlar markazi hisobotlari

